

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การประเมินครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2535 (ปรับปรุง) ประชากรที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ ประกอบด้วย อาจารย์ภาควิชาประเมินผลและวิจัยการศึกษา จำนวน 12 คน นักศึกษาที่กำลังอยู่ในระหว่างการทำวิจัยในปีการศึกษา 2542 จำนวน 14 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 คน ผู้บังคับบัญชาของมหาบัณฑิต จำนวน 47 คน และมหาบัณฑิต จำนวน 47 คน รวมทั้งสิ้น 131 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสำรวจ และการสนทนากลุ่ม ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ประเมินทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในส่วนของอาจารย์ นักศึกษา และตัวแทนมหาบัณฑิต และใช้วิธีส่งทางไปรษณีย์ สำหรับแบบสอบถามที่สอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ มหาบัณฑิต และผู้บังคับบัญชาของมหาบัณฑิต การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ประเมินได้ทำการวิเคราะห์หาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย วิเคราะห์เนื้อหา และบรรยายข้อมูลตามสภาพ

สรุป

จากข้อมูลที่รวบรวมได้ ผู้ประเมินได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปเสนอตามกรอบการประเมิน ได้ดังนี้

1. ด้านบริบท

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจารย์มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความชัดเจนดี มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน และสามารถนำไปปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมาก ยกเว้น วัตถุประสงค์ข้อ 5 ที่กล่าวว่ามหาบัณฑิต สามารถคิดค้นและสรรหาวิธีวิจัยทางการศึกษาที่มีคุณภาพได้นั้น สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ในระดับปานกลาง และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ไม่ควรเน้นเฉพาะการวิจัยเชิงปริมาณ ควรมีทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

โครงสร้างและเนื้อหา โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตรนั้น ผู้ทรงคุณวุฒิและมหาบัณฑิตเห็นว่า มีความเหมาะสม แต่ควรเพิ่มกระบวนวิชาที่เกี่ยวกับเทคนิควิธีการวิจัยแบบต่าง ๆ ที่ใช้เทคนิควิธีวิจัยใหม่ ๆ เป็นวิชาเลือกเพิ่มเติม

การจัดกระบวนวิชาของหลักสูตรที่ปฏิบัติจริง มีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และมหาบัณฑิต ยกเว้นกระบวนวิชาเครื่องมือและการรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยและกระบวนวิชาการประเมินโครงการทางการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิและมหาบัณฑิต มีความเห็นว่า ควรเป็นวิชาบังคับ แต่ในสภาพการปฏิบัติจริงเป็นกระบวนวิชาเลือก และนอกจากนี้ ทั้งผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ เห็นควรดำเนินการทดสอบความรู้รอบคอบของนักศึกษาเมื่อเรียนกระบวนวิชาการต่าง ๆ ครบหมดแล้ว

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น

คุณสมบัติของคณาจารย์ วุฒิการศึกษาและตำแหน่งทางวิชาการ และผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ ที่รับผิดชอบในการดำเนินการของหลักสูตร สาขาวิชาวิจัยและสถิติ การศึกษานั้น เมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินคุณภาพบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยวุฒิการศึกษาของคณาจารย์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 อยู่ในลำดับชั้น A (ค่าเฉลี่ยมากกว่าหรือเท่ากับ 3.50) ส่วนตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.58 อยู่ในลำดับชั้น B (ค่าเฉลี่ยมากกว่าหรือเท่ากับ 2.50) ผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ ในระยะ 3 ปีล่าสุด (พ.ศ. 2540-2542) ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 อยู่ในลำดับชั้น A (ค่าเฉลี่ยมากกว่าหรือเท่ากับ 2)

การแบ่งภาระงาน ภาระงานของอาจารย์ในภาควิชาที่ปฏิบัติจริงสูงกว่าเกณฑ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งในด้านงานสอนในระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท งานด้านบริการวิชาการแก่ชุมชน ตลอดจนงานอื่น ๆ ที่ภาควิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย มอบหมาย ส่วนภาระงานของอาจารย์ที่เหมาะสม มีเพียงการปฏิบัติหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป ระดับปริญญาโท หน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เท่านั้น

คุณสมบัติของนักศึกษาก่อนเข้าศึกษา จากการวิเคราะห์คุณสมบัติของนักศึกษาก่อนเข้าศึกษา ระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิและมหาบัณฑิต พบว่า เป็นไปตามเกณฑ์และมีความสอดคล้องกับการปฏิบัติจริงของการกำหนดคุณสมบัติการเข้าศึกษาของสาขาวิชาวิจัย

และสถิติการศึกษา คือ ไม่กำหนดอายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ การทำงาน และเกรดเฉลี่ย

ทรัพยากรในการดำเนินการ โดยภาพรวมทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการในหลักสูตรมีความเพียงพอ มีคุณภาพและสะดวก ยกเว้นเครื่องคอมพิวเตอร์ ที่มีจำนวนน้อย คุณภาพไม่ดีเพียงพอต่อการใช้งาน และไม่มีความสะดวกในการรับบริการ ตลอดจนไม่มีเอกสาร วารสาร หนังสือวิชาการที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย สถิติ การวัดและประเมินผลใหม่ ๆ โดยที่มีอยู่ในห้องสมุดภาควิชาและคณะ มีจำนวนไม่เพียงพอ

3. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

การบริหารหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรมีความเข้าใจในปรัชญาและวัตถุประสงค์ ของหลักสูตรเป็นอย่างดี ส่วนการจัดแผนการศึกษาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร มีความเหมาะสม

อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไปที่เป็นจริง ไม่สอดคล้องกับบทบาทที่คาดหวังของมหาวิทยาลัย และนักศึกษา โดยมหาวิทยาลัยและนักศึกษาคาดหวังในบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไปสูงกว่าที่อาจารย์ปฏิบัติจริง ส่วนบทบาทของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ในสภาพที่เป็น สอดคล้องกับบทบาทที่คาดหวังของมหาวิทยาลัยและนักศึกษา

กระบวนการสอบและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ กระบวนการสอบวิทยานิพนธ์ และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ของสาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา เมื่อเทียบกับเกณฑ์การประกันคุณภาพบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประเมินอยู่ในลำดับชั้น B (คือ กระบวนการสอบวิทยานิพนธ์ เป็นแบบเปิด โดยประกาศภายในภาควิชาหรือสาขาวิชา ส่วนคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ประเมินอยู่ในลำดับชั้น B (คือมีกรรมการจากนอกสาขา ในมหาวิทยาลัยและกรรมการภายใน)

กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลตามสภาพที่ปฏิบัติจริงของอาจารย์ในภาควิชา เมื่อเทียบกับเกณฑ์ แล้ว พบว่าการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล มีการจัดได้เหมาะสม

4. ด้านผลผลิต

จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา เมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินคุณภาพบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า จำนวนปีที่สำเร็จของการศึกษาดำเนินการต่ำกว่าเกณฑ์มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.14 ซึ่งอยู่ในลำดับชั้น E (จำนวนปีที่ใช้ในการสำเร็จการศึกษา มากกว่าเกณฑ์เกิน 1.5 ปี)

การทำงานของมหาบัณฑิต การปฏิบัติงานทั่วไปและการปฏิบัติงานด้านวิจัยและสถิติการศึกษา ของมหาบัณฑิต อยู่ในระดับดี เป็นที่พอใจของผู้บังคับบัญชา

ผลข้างเคียงของหลักสูตร สาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา ที่เกิดขึ้นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและผลที่เกิดทางอ้อม ส่วนใหญ่จะเป็นไปในทางที่ดีมากกว่าไม่ดี

อภิปรายผล

1. ด้านบริบท

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ด้านบริบทของหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา จากการประเมินวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์เห็นว่า ทุกข้อของหลักสูตรมีความชัดเจนดี มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ได้ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการประกันคุณภาพ ด้านหลักสูตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2541) ที่ได้กำหนดไว้ว่า หลักสูตรต้องมีการกำหนดปรัชญา วัตถุประสงค์ของหลักสูตร และคุณสมบัติของบัณฑิตอย่างชัดเจน ซึ่งหลักสูตรสาขาวิชาวิจัยและสถิติศึกษา มีการกำหนดปรัชญา วัตถุประสงค์ของหลักสูตรไว้ และมีความชัดเจนดี ยกเว้นในวัตถุประสงค์ ข้อที่ 5 ที่ได้กล่าวว่า มหาบัณฑิตสามารถคิดค้นและสรรหาเทคนิควิจัยทางการศึกษาที่มีคุณภาพได้นั้น สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ในระดับปานกลาง ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การให้มหาบัณฑิตคิดค้นเทคนิควิจัยนั้น เป็นการยากต่อการปฏิบัติ เพราะการคิดค้นวิธีการใหม่ ๆ มิใช่กระทำได้ง่าย ควรปรับวัตถุประสงค์เป็นการสร้างเครื่องมือทางการวิจัยที่มีคุณภาพจะเหมาะสมกว่า และได้ให้ข้อสังเกตว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เน้นไปในทางวิจัยเชิงปริมาณมากเกินไป ซึ่งทำให้มหาบัณฑิตมีแนวคิดเชิงตัวเลข

ที่เน้นคำนวณมากกว่าการคิดในลักษณะมนุษยวิทยาและผลทางสังคม ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง วัตถุประสงค์ควรเพิ่มคุณธรรมนักวิจัย และการมีนิสัยใฝ่รู้ ด้านกระบวนการวิจัย ซึ่งข้อเสนอแนะและข้อสังเกตต่าง ๆ นั้น คณะกรรมการบริหารหลักสูตร สาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา อาจนำมาประกอบการพิจารณาในการปรับวัตถุประสงค์ให้เหมาะสมต่อไป

โครงสร้างและเนื้อหา

โครงสร้างหลักสูตรที่ปฏิบัติจริงในปัจจุบัน มีความเหมาะสมดี สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและมหาบัณฑิต สำหรับการจัดกระบวนการเรียนการสอน พบว่าการจัดกระบวนการเรียนการสอน มีความเหมาะสม ยกเว้นกระบวนการเรียนการสอนและการรวบรวมข้อมูลในการวิจัย และกระบวนการประเมินโครงการทางการศึกษา ซึ่งทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ มหาบัณฑิต และนักศึกษา มีความคิดเห็นว่า ควรเป็นกระบวนการเรียนการสอน แต่สภาพที่ปฏิบัติจริงเป็นกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งเหตุผลที่ควรให้กระบวนการเรียนการสอนและการรวบรวมข้อมูลในการวิจัย การประเมินโครงการทางการศึกษา เป็นกระบวนการเรียนการสอน เนื่องจากมีความเห็นว่า นักศึกษาซึ่งศึกษาเป็นสาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา ควรมีความแม่นยำในเรื่องเครื่องมือและการรวบรวมข้อมูล การหาคุณภาพของเครื่องมือ ซึ่งควรได้ศึกษาอย่างละเอียด ให้มีความแม่นยำในหลักวิชา ส่วนกระบวนการเรียนการสอนประเมินโครงการทางการศึกษานั้น ผู้ที่เรียนในสาขาวิชานี้ ควรมีความรู้เรื่องประเมินโครงการ เนื่องจากในหน่วยงานต่าง ๆ ได้มีการประเมินโครงการ ประเมินงานวิจัยต่าง ๆ ผู้ที่สำเร็จจากสาขาวิชานี้ ส่วนใหญ่จะถูกแต่งตั้งให้เป็นกรรมการในการประเมินอยู่ตลอดเวลา ประกอบกับหากมีการปฏิรูปการศึกษา ครูต้องทำวิจัย ทำโครงการต่าง ๆ การประเมินต้องเข้ามามีบทบาทอย่างมาก ดังนั้นผู้ที่สำเร็จการศึกษาด้านวิจัยและสถิติการศึกษา ควรมีความรู้ด้านการประเมินเป็นอย่างดี ในส่วนของกระบวนการเรียนการสอนวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อการวิจัยขั้นสูง 1 และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อการวิจัยขั้นสูง 2 ควรนำมาเป็นกระบวนการเรียนการสอนเดียวกัน และกำหนดให้เป็นกระบวนการเรียนการสอนบังคับเช่นเดิม

เนื่องจากกระบวนการเรียนการสอนทั้งสองมีความคล้ายคลึงกัน คือเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ศึกษาถึงทฤษฎี วิธีการคำนวณของการวิเคราะห์ความแปรปรวนทั้งหมด การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ และการนำไปใช้ ประกอบกับทางสาขาวิชาควรที่จะเปิดกระบวนการเรียนการสอนเพิ่มเติมอีก 1 กระบวนการเรียนการสอน คือ กระบวนการเรียนการสอนเกี่ยวกับเทคนิคและระเบียบวิธีวิจัยแบบใหม่ ๆ ซึ่ง

เป็นกระบวนการวิชาที่ไม่เน้นหนักไปเชิงปริมาณ แต่อาจเป็นเชิงคุณภาพเข้ามาผสมผสาน เช่น วิชาวิจัยเชิงปฏิบัติการ การวิจัยแบบมีส่วนร่วม การวิจัยและพัฒนา ซึ่งเป็นแนวคิดที่ทางสาขาวิชาควรมีการทบทวนเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เพื่อให้สอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตร ระดับบัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัยและเพื่อให้ผู้เรียนได้รับผลประโยชน์สูงสุดและเพื่อให้เป็นไปในแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2541) ที่กล่าวว่า สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มุ่งให้ผู้เรียนคิดเป็น มีเหตุผล สามารถแก้ปัญหาด้วยวิชาการและปัญญา ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างครบถ้วน เร่งจัดดำเนินการในทุกรูปแบบที่จะทำให้การศึกษามีคุณภาพ สนองตอบความต้องการของประเทศ และรักษาความเชื่อถือของผู้เรียนและประชาชนให้คงไว้ตลอดไป สำหรับในเรื่องการทดสอบความรู้รวบยอดของนักศึกษา นั้น เนื่องจากโครงสร้าง หลักสูตรของสาขา วิชาวิจัยและสถิติการศึกษา เป็นหลักสูตร แผน 1 ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขของมหาวิทยาลัยที่ได้ระบุว่า จะต้องมีการบวเรียนไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต และวิทยานิพนธ์ ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต ซึ่งหากเป็นหลักสูตร แผน 2 จะกำหนดให้นักศึกษา ทดสอบความรู้ รวบยอดและให้ทำการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระแทนวิทยานิพนธ์ จึงทำให้สาขาวิชาไม่สามารถกำหนดให้มีการทดสอบความรู้รวบยอดในหลักสูตรได้ ดังนั้น หากสาขาวิชาต้องการดำเนินการทดสอบความรู้ รวบยอดของนักศึกษา เพื่อประสิทธิภาพในการเรียนการสอน อาจดำเนินการจัดสอบโดยแทรกในกระบวนการวิชาสัมมนาทางการวิจัยและสถิติการศึกษา

ดังนั้น จากผลการประเมินด้านบริบทของหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา สามารถสรุปได้ว่า ในเรื่องของวัตถุประสงค์และโครงสร้าง เนื้อหาของหลักสูตร มีความชัดเจนและเหมาะสม แต่ควรมีการปรับปรุงในเรื่องจุดเน้นของหลักสูตร จากเดิมเน้นทางด้านวิจัยเชิงปริมาณ ควรผสมผสานการวิจัยเชิงคุณภาพเข้าร่วมด้วย เพื่อให้ นักศึกษาสามารถเข้าใจสภาพการเปลี่ยนแปลงของการศึกษา และเข้าใจสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีแนวคิดในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน ในฐานะสมาชิกชุมชนร่วมกิจกรรมพัฒนาสังคมตามบทบาทหน้าที่ของตน

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น

คุณสมบัติของคณาจารย์

จากผลการประเมินคุณสมบัติของคณาจารย์ที่รับผิดชอบในการดำเนินการของหลักสูตรสาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา พบว่า คณาจารย์มีคุณสมบัติเหมาะสมคือ มีวุฒิการศึกษาของคณาจารย์อยู่ในเกณฑ์ลำดับขั้น A ตำแหน่งทางวิชาการอยู่ในลำดับขั้น B และผลงานทางวิชาการในระยะ 3 ปี ล่าสุด (พ.ศ. 2540-2542) อยู่ในลำดับขั้น A ซึ่งนับว่าอยู่ในระดับสูง เมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินคุณภาพบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เมื่อพิจารณาในประเด็นวุฒิการศึกษาของคณาจารย์ พบว่า คณาจารย์ในภาควิชาที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 7 คน (จากทั้งหมด 12 คน) และระดับปริญญาโท จำนวน 7 คน นับว่าอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง นอกจากนั้น ภาควิชายังมีนโยบายสนับสนุนคณาจารย์ให้มีการพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา ในขณะนี้ได้มีอาจารย์จำนวน 1 คน กำลังศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก ประกอบกับหากมีการอบรม ประชุมวิชาการด้านต่าง ๆ ซึ่งมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ทั้งในระดับปริญญาตรี และปริญญาโท ภาควิชาก็ได้สนับสนุนให้คณาจารย์ที่สนใจเข้าร่วมอบรม ประชุมหรือเสนอผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง ส่วนในด้านตำแหน่งทางวิชาการ คณาจารย์มีตำแหน่งทางวิชาการ ระดับรองศาสตราจารย์ จำนวน 9 คน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 1 คน และอาจารย์ จำนวน 2 คน ซึ่งนับได้ว่า คณาจารย์มีวุฒิการศึกษาและตำแหน่งทางวิชาการที่เหมาะสมในการดำเนินการสอน ในหลักสูตรสาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา

ส่วนในด้านผลงานทางวิชาการของอาจารย์ พบว่า ผลงานของอาจารย์ เมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินคุณภาพบัณฑิต อยู่ในลำดับขั้น A แต่เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่า ผลงานของอาจารย์ส่วนใหญ่ โดยเฉพาะงานวิจัย เป็นผลงานเฉพาะบุคคล ซึ่งไม่มีผลงานวิจัยของภาควิชาเลย ซึ่งนับเป็นประเด็นหนึ่งที่สาขาและภาควิชา ควรพิจารณาเป็นอย่างยิ่ง เนื่องด้วยอาจารย์ในสาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา โดยภาควิชามีความรู้ด้านวิจัยและสถิติเป็นอย่างดี ควรมีการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นควรกำหนดนโยบาย ทิศทางการทำวิจัยของภาควิชาให้ชัดเจน และควรมีการทำวิจัยในนามของภาควิชา ดังที่ทบวงมหาวิทยาลัย (2540) ได้กำหนดแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ในประเด็นของผู้สอนว่า

ควรมีการศึกษาทำงานวิจัย ค้นคว้า หาค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ มีบทความทางวิชาการตีพิมพ์ เผยแพร่ในวารสารวิชาการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับที่ วันชัย ศิริชนะ (2540) ได้เสนอว่า องค์ประกอบหนึ่งที่มีผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนการสอนคือ การวิจัยและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และเป็นการพัฒนา ศักยภาพของอาจารย์ให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการตลอดไป ดังนั้น ในเรื่องผลงานทางวิชาการ ของอาจารย์ในภาควิชายังไม่ตอบสนองปรัชญาของหลักสูตรอย่างแท้จริง เพราะปรัชญาของ หลักสูตร ได้กล่าวว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาและสังคม แต่อาจารย์ในภาควิชาส่วนมาก ยังไม่มีผลงานวิจัย ที่ดำเนินอย่างต่อเนื่อง ซึ่งตามหลักเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย อาจารย์ ควรมีผลงานทางวิชาการทั้งบทความ งานวิจัย และควรได้รับการตีพิมพ์ในวารสารทั้งภายใน และต่างประเทศ

การแบ่งภาระงาน

เมื่อพิจารณาด้านการแบ่งภาระงานของอาจารย์ในภาควิชา ซึ่งเป็น ผู้รับผิดชอบในหลักสูตรนั้น อาจารย์ต้องทำการสอนในระดับปริญญาตรี และปริญญาโท ทั้งใน สาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา และสาขาวิชาอื่น ๆ ในคณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งการปฏิบัติจริง สูงกว่าเกณฑ์ และยังมีงานบริการวิชาการแก่ชุมชน ซึ่งอยู่ในรูปทางการและไม่เป็นทางการ เช่น เป็นที่ปรึกษางานวิจัยของอาจารย์ในระดับโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย เป็นวิทยากรทั้งใน มหาวิทยาลัยและนอคมหาวิทยาลัยอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนอาจารย์ของภาควิชาส่วนหนึ่ง ได้ ช่วยงานบริหาร ทั้งในระดับคณะและมหาวิทยาลัย ซึ่งนับว่าจะมีภาระงานที่มาก ซึ่งอาจ กระทบต่อการดำเนินการหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและสถิติ ในด้านประสิทธิภาพได้ แต่ในทางกลับกัน การคิดภาระงานของมหาวิทยาลัยนั้น คิดเฉพาะจำนวนชั่วโมงสอนกับ จำนวนนักศึกษาในแต่ละกระบวนวิชาที่เปิดสอน ต่อจำนวนอาจารย์ทั้งหมดในภาควิชา โดย ไม่มีการนำเอาการเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา การบริการวิชาการแก่ชุมชนใน รูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนการช่วยงานบริหารของคณะและมหาวิทยาลัยมาคิด ซึ่งทำให้ผลการ วิเคราะห์ภาระงานออกมาปรากฏว่า จำนวนภาระงานของอาจารย์ในภาควิชาต่ำ และมีจำนวน อาจารย์เกิน 1 คน ซึ่งไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริงของอาจารย์ในภาควิชา และมีผลกระทบต่อ การขอตำแหน่งอาจารย์ เพื่อช่วยงานสอนในภาควิชาได้

คุณสมบัติของนักศึกษา ก่อนเข้าศึกษา

สำหรับในด้านคุณสมบัติของนักศึกษา ก่อนเข้าศึกษา พบว่าผู้เข้ารับการศึกษาคืออยู่ในระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา ส่วนใหญ่มีอายุแตกต่างกัน มีสาขาวิชาเอกหลากหลาย ซึ่งตรงกับความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและมหาบัณฑิต ที่เห็นว่านักศึกษาที่เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา ไม่ควรจำกัดอายุ วุฒิการศึกษา เกรตเฉลี่ย ประสบการณ์ ซึ่งนับได้ว่าทางสาขาวิชาได้เปิดโอกาสให้ผู้สนใจที่มีความประสงค์ที่จะเรียนในทางด้านสาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา สามารถเข้าศึกษาได้ โดยไม่กำหนดอายุ ไม่กำหนดวุฒิกการศึกษาว่า ต้องจบทางสาขาวิชาการศึกษา แต่มีเงื่อนไขว่า ต้องมีประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา วิจัย และเมื่อเข้าศึกษาในสาขาวิชาแล้ว ต้องเรียนวิชาทางการศึกษาเพิ่มเติม ส่วนเกรตเฉลี่ยนั้น แต่ละสถาบันมีวิธีการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน การวัดและประเมินผลแตกต่างกัน จึงไม่ควรกำหนดเกรตเฉลี่ย และไม่กำหนดประสบการณ์การทำงานก่อน และจากการสำรวจพบว่า นักศึกษาที่เข้าศึกษาในสาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา ได้เกรตเฉลี่ยในระดับปริญญาตรี ต่ำกว่า 2.50 ก็สามารถเรียนสำเร็จได้ด้วย ความพยายาม ในขณะที่นักศึกษาจำนวนหนึ่ง เกรตเฉลี่ยในระดับปริญญาตรีสูงกว่า 3.00 แต่ในขณะที่เรียน มีปัญหาในเรื่องความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า เกรตเฉลี่ยในระดับปริญญาตรี ไม่มีผลต่อการศึกษาในระดับปริญญาโท ในสาขาวิชาวิจัย หากผู้เรียนเป็นผู้มีความพยายาม มีความรับผิดชอบต่องานของตนเองและงานที่ได้รับมอบหมาย

ทรัพยากรในการดำเนินการ

ในด้านทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการในหลักสูตรนั้น มีความเพียงพอ มีคุณภาพและมีความสะดวก ยกเว้นเครื่องคอมพิวเตอร์มีจำนวนน้อย คุณภาพไม่ดี และไม่มีความสะดวกในการรับบริการ ซึ่งคอมพิวเตอร์นับได้ว่า มีความจำเป็นต่อนักศึกษาในปัจจุบันมาก เนื่องจากนักศึกษาได้ใช้คอมพิวเตอร์ในการหาข้อมูลทางวิชาการในแขนงต่าง ๆ เช่น วิทยุวิทยาการวิจัยใหม่ ๆ ประเด็นการวิจัยที่เป็นประโยชน์ การประเมินผล และสถิติการวิเคราะห์ ข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงการใช้โปรแกรมในการวิเคราะห์ ข้อมูล นักศึกษาสามารถสืบค้นหาความรู้ต่าง ๆ ได้จากทางอินเทอร์เน็ต (Internet) ซึ่งนับได้ว่า มีประโยชน์อย่างมากต่อนักศึกษา

ทำให้ทราบความเคลื่อนไหวทางวิชาการ ทั้งภายในและต่างประเทศ จากการสืบค้นทางคอมพิวเตอร์ ช่วยให้นักศึกษาประหยัดเวลาและได้รับความรู้ที่มากมาย ประกอบกับในปัจจุบันทางมหาวิทยาลัยได้นำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในการลงทะเบียน ดังนั้นในระยะเวลาการบอกเพิ่ม-ถอน กระบวนวิชาต่าง ๆ ตลอดจนการลงทะเบียน 0 หน่วยกิต การรักษาสภาพนักศึกษา นั้น ได้พบปัญหาเป็นอย่างมาก เนื่องจากคอมพิวเตอร์ของคณะมีไม่เพียงพอ ทำให้นักศึกษาประสบปัญหาในการลงทะเบียน ซึ่งนักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นว่า หากภาควิชามีงบประมาณเพียงพอ ควรจัดซื้อคอมพิวเตอร์ ทำให้นักศึกษาได้ใช้ประโยชน์ ซึ่งในทางปฏิบัติแล้ว จากการสำรวจ พบว่า ทางภาควิชาได้เคยมีคอมพิวเตอร์ให้นักศึกษาได้ใช้ในห้องเรียนของนักศึกษามีจำนวน 2 เครื่อง เป็นเครื่องที่ใช้ได้เฉพาะพิมพ์ 1 เครื่อง อีก 1 เครื่องสามารถสืบค้นข้อมูลจากทางอินเทอร์เน็ตได้ พร้อมเครื่องพิมพ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 โดยให้นักศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ แต่ประสบปัญหามากเนื่องจาก คอมพิวเตอร์จะเสียบ่อยมาก เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่ ได้นำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ มาเก็บไว้ในเครื่อง ทำให้เครื่องทำงานช้า ในบางครั้งมีไวรัสจากโปรแกรมต่าง ๆ และจากแผ่นบันทึกข้อมูลที่นักศึกษาได้นำมาใช้ ตลอดจนนักศึกษาบางส่วนไม่มีความรู้ทางคอมพิวเตอร์เพียงพอ มักทำให้โปรแกรมในเครื่องเสียหายอยู่เป็นประจำ และไม่สามารถหาผู้ที่รับผิดชอบได้ ดังนั้น ทางภาควิชาจึงต้องนำเครื่องคอมพิวเตอร์มาไว้ที่สำนักงานภาควิชา เพื่อให้เจ้าหน้าที่ภาควิชาได้ดูแล โดยนักศึกษาสามารถมาขอใช้บริการได้ แต่นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าไม่สะดวกในการใช้ เนื่องจากในสำนักงานภาควิชา มีห้องพักอาจารย์ ประกอบกับการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์ช้ามาก เมื่อมีการลงโปรแกรมอินเทอร์เน็ตแบบใหม่ทั้งหมดมหาวิทยาลัย จึงทำให้นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้บริการคอมพิวเตอร์ของศูนย์คอมพิวเตอร์ของคณะแทน โดยคณะได้มีจำนวนคอมพิวเตอร์บริการให้นักศึกษาได้ใช้เพียงพอ ซึ่งนับได้ว่าการมีศูนย์คอมพิวเตอร์บริการนักศึกษาเป็นสิ่งที่ดี เพราะเป็นการประหยัดงบประมาณมากกว่าจะจ่ายตามสาขาวิชาต่างๆ และศูนย์คอมพิวเตอร์มีบุคลากรที่มีความรู้ คอยให้คำแนะนำการใช้คอมพิวเตอร์ เมื่อนักศึกษาประสบปัญหา แต่ในปัจจุบันการบางครั้งเข้ารับบริการ อาจพบปัญหาคือ เครื่องคอมพิวเตอร์ไม่ว่าง กรณีมีการเรียนการสอนในห้องศูนย์คอมพิวเตอร์ และบางครั้งมีการจองใช้เครื่องเป็นระยะเวลาสั้น จึงทำให้

นักศึกษาของสาขาวิชา มีความต้องการให้ภาควิชาซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อให้นักศึกษาได้ใช้งาน เพื่อลดปัญหาลงได้บ้าง แต่หากภาควิชาจะมีการซื้อคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ให้นักศึกษาในสาขาวิชาได้ใช้ ควรมีการกำหนดระเบียบการใช้โดยมีการลงชื่อผู้ใช้คอมพิวเตอร์ และจัดประชุมนักศึกษาในเรื่องความรับผิดชอบต่อเครื่องต่อไป

สำหรับวารสาร หนังสือที่เกี่ยวกับงานวิจัย สถิติ การวัดและประเมินผลนั้น พบว่า ทั้งห้องสมุดภาควิชา และห้องสมุดของคณะ ไม่มีเอกสาร วารสาร หนังสือที่เกี่ยวกับการวิจัยใหม่ ๆ ซึ่งนับว่ามีความจำเป็นต่ออาจารย์และนักศึกษาที่ควรมีโอกาสได้ศึกษาเอกสาร วารสาร หนังสือใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับงานวิจัย สถิติ การวัดและประเมินผล เพื่อเป็นการเพิ่มความรู้ และพัฒนาศักยภาพทั้งนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนด้วย ดังที่ ณรงค์ เทียนสง (2540) ได้กล่าวว่า ตำรา หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ สำหรับการเรียนการสอน ในระดับอุดมศึกษา ยังมีน้อย และถ้าเป็นระดับปริญญาโท และปริญญาเอก เกือบไม่มีหนังสือภาษาไทยเลย ส่วนมากเป็นตำราเรียนภาษาอังกฤษ จากปัญหาต่าง ๆ ที่ภาควิชาได้รับทราบ ดังนั้นภาควิชาประเมินผล และวิจัยการศึกษา จึงได้มีมติที่จะจัดซื้อเอกสาร วารสาร ทางวิจัย สถิติ การวัดและประเมินผล รวมทั้งศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย มาไว้ที่ห้องสมุดภาควิชา เพื่อให้ให้นักศึกษาและอาจารย์ได้ศึกษาต่อไป นับได้ว่าภาควิชาได้มีความต้องการที่จะให้นักศึกษาและอาจารย์ของภาควิชาได้รับความรู้อย่างแท้จริง ซึ่งนักศึกษาในรุ่นต่อ ๆ ไปจะได้มีเอกสาร วารสาร และหนังสือที่ทันสมัย และมีประโยชน์ไว้ศึกษาต่อไป

ดังนั้นในด้านปัจจัยเบื้องต้น ในเรื่องคุณสมบัติของคณาจารย์ที่รับผิดชอบในการดำเนินการหลักสูตรสาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษานั้น สรุปได้ว่ามีวุฒิการศึกษาและตำแหน่งทางวิชาการอยู่ในระดับที่ดี ส่วนผลงานวิชาการของคณาจารย์ในระยะ 3 ปีล่าสุด (พ.ศ. 2540-2542) นั้น ในภาพรวมมีผลงานในระดับสูง แต่เป็นผลงานเฉพาะบุคคล ซึ่งเป็นส่วนน้อย (5 ใน 12 คน) ที่ทำงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง แต่งานวิจัยของภาควิชาไม่มี ซึ่งในเรื่องผลงานทางวิชาการยังไม่สามารถตอบสนองปรัชญาของหลักสูตรได้ ด้านภาระงานของอาจารย์ในภาควิชา สูงกว่าเกณฑ์ ส่วนคุณสมบัติของนักศึกษานั้น มีคุณสมบัติเหมาะสม และทรัพยากรในการดำเนินการ

หากมีการบริหารและการจัดการที่ดี จะสามารถลดปัญหาลงได้ ซึ่งในเรื่องปัจจัยเบื้องต้น ที่เป็นปัจจัยนำเข้าที่ต้องมีการปรับปรุง ก็คือ ผลงานทางวิชาการของอาจารย์ ภาระงานสอน และการจัดการทรัพยากรในการดำเนินการ ส่วนในเรื่องอื่น ๆ มีความเหมาะสมแล้ว

3. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

การบริหารหลักสูตร

อาจารย์ซึ่งรับผิดชอบในการสอน สาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา ทั้ง 12 คน มีความรู้ความเข้าใจในปรัชญา และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเป็นอย่างดี แต่ในทางปฏิบัตินั้น ควรมีการจัดสัมมนาหลักสูตรและประชุมเป็นประจำเกี่ยวกับหลักสูตร เพื่อให้อาจารย์ตระหนักในปรัชญา วัตถุประสงค์ที่หลักสูตรมุ่งหวังให้มหาบัณฑิตเป็นผู้มีคุณสมบัติอย่างไร และเพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพต่อไป

การจัดแผนการศึกษา

การจัดแผนการศึกษา จากการประเมินพบว่า การจัดแผนการศึกษามีความเหมาะสม แต่ในบางกระบวนการวิชา การจัดลำดับการสอนยังไม่มี ความเหมาะสม ควรมีการปรับแผนการศึกษา เช่น ภาควิชา 068772 (การวิจัยเชิงคุณภาพ) ควรนำมาสอนในภาคเรียนที่ 2 ปีที่ 1 มากกว่าสอนในปีที่ 2 ที่ปฏิบัติจริง เนื่องจากนักศึกษาที่มีความสนใจในการทำวิทยานิพนธ์เชิงคุณภาพ จะได้มีความรู้พื้นฐานเพียงพอ หากนำไปสอนในปีที่ 2 จะไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร ซึ่งในเรื่องดังกล่าว ทางสาขาวิชาได้ดำเนินการทดลองปรับกระบวนการเรียนการสอนตามความเห็นของนักศึกษาแล้ว

ส่วนประเด็นที่น่าสนใจ ที่สาขาวิชาควรคำนึงเกี่ยวกับผู้ไม่มีวุฒิทางการศึกษา ในการลงทะเบียนเรียนในระดับปริญญาตรีนั้น มหาบัณฑิตและนักศึกษาเห็นว่า การที่หลักสูตรให้กำหนดไว้ว่า ผู้ที่ไม่มีวุฒิทางการศึกษา ต้องลงทะเบียนเรียนในภาควิชาในระดับปริญญาตรีชั้นสูงนั้น เป็นสิ่งที่เหมาะสม แต่ไม่ควรนำจำนวนหน่วยกิตมาคิดรวมกับการเรียนในระดับปริญญาโท ซึ่งการลงทะเบียนเรียนในระดับปริญญาตรี ควรได้รับการประเมินผลแบบไม่คิดลำดับชั้น แต่เป็นการเรียนเพื่อให้ได้ความรู้ที่แท้จริงมากกว่า การนำจำนวนหน่วยกิตมาคิดเพิ่ม ซึ่งทำให้การคิดลำดับชั้นคะแนนและจำนวนหน่วยกิต มีความแตกต่างระหว่างผู้ที่มี วุฒิทางการศึกษาและไม่มีวุฒิทางการศึกษา ซึ่งนับเป็นประเด็นที่ทางสาขาวิชาวิจัยและสถิติ ควรมีการทบทวนกันอีกครั้งเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

บทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป

บทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป จากการประเมินสภาพการปฏิบัติจริง ไม่สอดคล้องกับสภาพที่คาดหวังของมหาบัณฑิตและนักศึกษา ทั้งในเรื่องการแนะนำเรื่องเรียน การให้คำปรึกษาในเรื่องการปรับตัว ความเป็นกันเองกับนักศึกษา ตลอดจนการร่วมกิจกรรม กับนักศึกษา ซึ่งทางภาควิชาควรให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป มากกว่าที่เป็นอยู่ แม้ว่าจะศึกษาในระดับปริญญาโทก็ตาม ยังจำเป็นที่อาจารย์ที่ปรึกษาควร ให้การดูแลและเอาใจใส่ เพราะเมื่อนักศึกษามีปัญหา ก็จะสามารถช่วยแก้ปัญหาได้ทัน โดย อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป ควรชี้แจงให้นักศึกษาทราบถึงลักษณะการเรียนการสอน ในสาขาวิชา วิจัยและสถิติการศึกษา เพื่อให้ นักศึกษาได้ทราบและปรับตัวได้

บทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากการประเมินสภาพการปฏิบัติ จริง สอดคล้องกับความคาดหวังของมหาบัณฑิตและนักศึกษา คืออาจารย์ให้คำปรึกษาด้าน วิชาการต่าง ๆ ที่มีปัญหา อุทิศเวลาให้นักศึกษาเข้าพบ เอาใจใส่ต่อเรื่องความประพฤติ เสนอแนะแหล่งค้นคว้า เสนอแนะวิธีดำเนินการวิจัย ตลอดจนอาจารย์มีความรอบรู้ในเรื่อง วิทยานิพนธ์ที่นักศึกษากำลังศึกษา และติดตามผลการทำวิทยานิพนธ์อย่างต่อเนื่อง และใน ส่วนของภาควิชา ทางประธานสาขาและหัวหน้าภาควิชาได้ดำเนินการติดตามนักศึกษาที่ไม่มี การติดต่อกับอาจารย์ที่ปรึกษา และมีระยะเวลาใกล้ครบ 5 ปี ทางภาควิชาได้ออกหนังสือ ติดตามให้มาพบอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้การดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ ให้สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดีอยู่เป็นประจำ นับได้ว่าเป็นการดูแลเอาใจใส่นักศึกษาอย่างดีเยี่ยม แต่มีอาจารย์ บางส่วน ซึ่งเป็นส่วนน้อย มีภารกิจทั้งด้านการบริหารชุมชน เช่น เป็นวิทยากร อาจทำให้การ ขอดพบอาจารย์ของนักศึกษา มีปัญหาและอุปสรรคบ้าง คืออาจมีการเลื่อนระยะให้ คำปรึกษา ก่อให้เกิดอุปสรรคในการทำวิทยานิพนธ์บ้าง ซึ่งเป็นเรื่องที่ภาควิชาควรมีการ ทบทวน พิจารณาในเรื่องดังกล่าวบ้าง เพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กระบวนการสอบและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

กระบวนการสอบวิทยานิพนธ์ของสาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา เมื่อ ทำการวิเคราะห์ โดยเทียบเกณฑ์การประกันคุณภาพบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กระบวนการสอบของสาขาวิชา อยู่ในลำดับขั้น B คือมีการสอบวิทยานิพนธ์ แบบเปิด โดยประกาศภายในภาควิชา หรือในสาขาวิชา ซึ่งถือว่า กระบวนการสอบวิทยานิพนธ์อยู่ในระดับดี แต่หากภาควิชาจะจัดให้มีการสอบวิทยานิพนธ์แบบเปิด โดยประกาศทั่วไปให้ผู้สนใจทั่วไป ได้เข้าร่วมรับฟังการสอบวิทยานิพนธ์ จะเป็นสิ่งที่ดีมาก เนื่องจากการที่มีผู้เข้าร่วมในหลายสาขาวิชา ทำให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเป็นการเปิดเวทีทางวิชาการที่ดีเยี่ยม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับเกณฑ์ประเมินคุณภาพบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ว่า ถ้ามีการสอบวิทยานิพนธ์แบบเปิด โดยประกาศทั่วไปหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง ทางสาขาวิชาจะได้รับการประเมิน ในส่วนของวิทยานิพนธ์ ในลำดับขั้น A

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ของสาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษานั้น จากการประเมินอยู่ในลำดับขั้น B คือมีการสอบจากนอกสาขาวิชาในมหาวิทยาลัยและกรรมการภายใน ซึ่งอยู่ในระดับดี หากทางสาขาได้มีการดำเนินการสอบ โดยมีการสอบจากภายนอกมหาวิทยาลัย และกรรมการภายใน คือมีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ จากนอกมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในเรื่องวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำ ก็นับว่าเป็นสิ่งที่ทางสาขาควรพิจารณาในเรื่องดังกล่าว เนื่องจากการเชิญกรรมการนอกมหาวิทยาลัยมาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์นั้น จะมีประโยชน์อย่างมาก ในกรณีเรื่องที่ทำ เป็นเรื่องที่ทางสาขาเห็นว่าการกรรมากรจากนอกมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นั้น เป็นผู้เชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ และสามารถแนะนำ ให้ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะแก่นักศึกษาได้ ย่อมจะทำให้วิทยานิพนธ์นั้น มีความชัดเจน ความสมบูรณ์ ตลอดจนเป็นการสร้างเครือข่าย พันธมิตรทางวิชาการ ระหว่างสาขาวิชา กับหน่วยงานภายนอกอีกด้วย ซึ่งนับว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อนักศึกษา และสาขาวิชาต่อไป

กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

อาจารย์ทุกคนที่รับผิดชอบในการดำเนินการสอนในสาขาวิชาวิจัยและสถิติ การศึกษา ได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามสภาพจริงที่ปฏิบัติอยู่ได้อย่างเหมาะสม ทุกขั้นตอน แต่มีประเด็นที่สาขาวิชาควรพิจารณา คือ สื่อการเรียนการสอนยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร เนื่องจากสื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ ส่วนใหญ่ใช้แผ่นใส ซึ่งในบางกระบวนการ

วิชา แผ่นใสนั้นผ่านการใช้งานมานาน เนื่องจากอาจารย์ในสาขาวิชา มีประสบการณ์ในการสอนระยะยาวนาน แต่ไม่ได้ปรับเปลี่ยนสื่อที่ใช้สอน โดยยังคงใช้สื่อ ซึ่งได้แก่ แผ่นใส ชุดเดิมอยู่ตลอดเวลา เมื่อสอนผ่านไปหลาย ๆ รุ่น ทำให้แผ่นใสเก่า และตัวหนังสือไม่ชัดเจน ก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการเรียนของนักศึกษาได้ เนื่องจากมองเห็นตัวเลขและตัวหนังสือไม่ชัดเจน ซึ่งในเรื่องดังกล่าวทางอาจารย์ในสาขาวิชา ควรมีการทบทวนในเรื่องดังกล่าวอีกครั้ง เพื่อให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป ส่วนในด้านการวัดและประเมินผลนั้น อาจารย์ได้ปฏิบัติอย่างเหมาะสมในทุกขั้นตอน แม้ว่าในเรื่องการวัดผลมีการปฏิบัติน้อยในเรื่องการวัดจำ ก็นับว่าสอดคล้องกับสถานะเนื้อหา กระบวนวิชา ทางด้านวิจัยและสถิติที่ไม่ได้เน้นความจำ แต่เน้นในเรื่องความเข้าใจและการนำไปใช้ และสิ่งหนึ่งที่ต้องพิจารณาคือ การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ควรยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักศึกษา โดยจะได้สามารถแลกเปลี่ยนความเห็นกับอาจารย์ผู้สอน และมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ของการวัดและประเมินผลการเรียนร่วมกับอาจารย์ผู้สอน หากอาจารย์ทุกคน ในสาขาสาขาวิชาสามารถปฏิบัติได้ ย่อมก่อให้เกิดผลดีทั้งต่อผู้สอนและผู้เรียน นั่นคือ ได้บรรยากาศของการเรียนที่ดี นักศึกษาได้รับความรู้จากการซักถามและแลกเปลี่ยนความเห็นกับอาจารย์ผู้สอน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้อย่างแท้จริงของนักศึกษาต่อไป ดังนั้นในด้านกระบวนการจัดการการเรียนการสอนมีความเหมาะสม แต่ต้องมีการปรับปรุงในเรื่องการจัดแผนการศึกษาให้เหมาะสม ส่วนบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไปนั้น ควรมีการจัดสัมมนาระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และมหาบัณฑิต เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ในกระบวนการสอบและกรรมการวิทยานิพนธ์ หากมีการปรับปรุงให้มีการสอบวิทยานิพนธ์แบบเปิด และมีกรรมการสอบจากภายนอกมหาวิทยาลัยร่วมกับกรรมการภายใน ก็จะทำให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

4. ด้านผลผลิต

จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา

จากการประเมินจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เวลาในการศึกษามากกว่า 5 ปีการศึกษา ซึ่งอยู่ในลำดับชั้น E ทั้งนี้อาจมาจากนักศึกษามีปัญหาในการ

เลือกหัวข้อวิทยานิพนธ์ และเมื่อผ่านหัวข้อวิทยานิพนธ์แล้ว ได้กลับไปรายงานตัวเพื่อปฏิบัติงานของตน ทำให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ไม่ต่อเนื่อง จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษาช้า และอีกสาเหตุหนึ่งคือ การนัดพบกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในบางครั้งนักศึกษาได้นำงานมาขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา แต่อาจารย์บางท่านมีภารกิจมาก ทั้งการสอนและการเป็นวิทยากร ตลอดจนการลงพื้นที่เก็บข้อมูล จึงทำให้การเสนองานให้อาจารย์ได้รับการเสนอแนะจากอาจารย์ล่าช้า ประกอบกับนักศึกษาบางคนไม่ได้ทำการติดตามอาจารย์อย่างเป็นทางการเป็นประจำ จึงทำให้เกิดการล่าช้า

ในเรื่องดังกล่าวนี้ ทางสาขาวิชาได้ตระหนัก และได้ดำเนินการแก้ไขอย่างสม่ำเสมอ โดยทางสาขาวิชาจะออกจดหมายเตือนนักศึกษาที่ใช้เวลาศึกษาใกล้ 5 ปี ให้มาติดต่อกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้นักศึกษาได้สำเร็จการศึกษา นอกจากนี้ในกระบวนการนิเทศนิพนธ์ ได้ให้นักศึกษาหาหัวข้อที่สนใจมานำเสนอ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาได้หัวข้อวิทยานิพนธ์ให้เร็วยิ่งขึ้น

ในส่วนของ การเร่งรัดนักศึกษาให้สำเร็จการศึกษานั้น ภาควิชาได้มีการสัมมนาเรื่อง การเร่งรัดนักศึกษาอย่างเป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 และมีแผนการเร่งรัดนักศึกษาแล้ว ดังนั้นทางภาควิชาควรนำแผนการที่ภาควิชากำหนดไว้มาใช้ปฏิบัติอย่างจริงจัง คือ การตั้งเกณฑ์ระยะเวลาช่วงห่างในการเสนอหัวข้อกับโครงร่างวิทยานิพนธ์ และเมื่อโครงร่างวิทยานิพนธ์ผ่านการพิจารณาแล้ว นักศึกษาจะได้รับแบบบันทึกการนัดพบอาจารย์เพื่อปรึกษางาน โดยนักศึกษาจะบันทึกวันที่ และรายละเอียดความก้าวหน้าของการดำเนินงาน เพื่อเสนองานต่ออาจารย์อย่างสม่ำเสมอ และกำหนดการนัดหมายกับอาจารย์ที่ปรึกษาต่อไปว่าจะเข้าพบในวัน-เวลาใด ในครั้งต่อไป เพื่อรายงานความก้าวหน้าพร้อมทั้งปรึกษาในข้อปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งนับได้ว่าเป็นวิธีที่ดี หากทางสาขาวิชาจะถือปฏิบัติอย่างแท้จริง เพื่อให้นักศึกษาได้สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนดไว้คือ 2 ปี แต่มีประเด็นที่น่าสนใจในเรื่อง เกณฑ์การประเมินคุณภาพบัณฑิตศึกษา ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในส่วนของดัชนีบ่งชี้คุณภาพของนักศึกษาในเรื่องจำนวนปีที่สำเร็จการศึกษาคือ ถ้าใช้เวลาศึกษาน้อยกว่าหรือเท่ากับเกณฑ์ (2 ปี) ได้รับการประเมินให้อยู่ในลำดับชั้น A แต่ในด้านคุณภาพจริง ๆ ของผลงานวิทยานิพนธ์ การค้นคว้าแบบอิสระยังไม่มีปรากฏใน

ดัชนีบ่งชี้คุณภาพ ซึ่งในทางปฏิบัติจริงแล้วการสำเร็จการศึกษาเร็วไม่อาจตอบเรื่องคุณภาพของนักศึกษาได้จริง เพราะคุณภาพและศักยภาพทางวิชาการตลอดจนผลงานที่เสนอในรูปของวิทยานิพนธ์ และการค้นคว้าแบบอิสระควรมีเกณฑ์ในการประเมินในด้านคุณภาพของผลงานในด้านความถูกต้องของหลักวิชาการและการใช้สถิติในงานวิทยานิพนธ์ และการค้นคว้าแบบอิสระด้วย

คุณภาพการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิต

ผลการประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา โดยการประเมินในส่วนนี้เป็นการประเมินผลของหลักสูตร ภายหลังจากนักศึกษาสำเร็จการศึกษา ซึ่งผู้บังคับบัญชาเป็นผู้ประเมิน โดยในภาพรวมการปฏิบัติงานทั่วไปของมหาบัณฑิต มีคุณภาพการปฏิบัติงานในระดับดี โดยเฉพาะด้านการใฝ่หาหรือเพิ่มพูนความรู้ นั้น ประเมินอยู่ในระดับดีมาก ส่วนในด้านคุณภาพในการปฏิบัติงานด้านวิจัยและสถิติการศึกษา ผู้บังคับบัญชาเห็นว่า มีคุณภาพในระดับดี โดยมีความรู้ความเข้าใจในระเบียบวิธีวิจัย การศึกษา ในระดับดีมาก สำหรับในด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ผู้บังคับบัญชาเห็นว่า มีการใฝ่รู้หรือเพิ่มพูนความรู้อยู่ตลอดเวลา เนื่องจากเมื่อมีการประชุมเกี่ยวกับการวิจัย สถิติ และวัดผลมหาบัณฑิตส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมการประชุม สัมมนา ตลอดเวลา และมีความรู้ในระเบียบวิธีวิจัยการศึกษาในระดับดีมาก โดยเป็นที่ปรึกษางานวิจัยให้แก่ผู้ร่วมงานในหน่วยงาน และต่างหน่วยงานในบางครั้ง ที่เข้ามาขอคำปรึกษาแนะนำ นับว่าผู้บังคับบัญชามีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิตแต่เมื่อพิจารณาในเรื่องผลงานวิจัยของมหาบัณฑิตพบว่ามีจำนวนน้อยที่มีการทำวิจัยหลังจากที่สำเร็จการศึกษาออกไปซึ่งในเรื่องดังกล่าวทำให้ผลผลิตของหลักสูตรยังไม่บรรลุถึงปรัชญาของหลักสูตรได้อย่างแท้จริงตามคำกล่าวที่ว่า วิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาและสังคมตลอดจนผลงานที่ทำวิทยานิพนธ์และงานวิจัยของนักศึกษาและมหาบัณฑิต หากได้มีการนำเสนอในที่ประชุมสัมมนาทางวิชาการต่าง ๆ ตลอดจนได้มีการตีพิมพ์ในวารสารทั้งในและต่างประเทศย่อมจะทำให้ศักยภาพในการผลิตมหาบัณฑิตของภาควิชามีความแข็งแกร่งและตอบสนองกับการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษามากยิ่งขึ้น

ดังนั้นด้านผลผลิตของหลักสูตรในเรื่องคุณภาพของการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิตนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรคือ เป็นไปตามวัตถุประสงค์แต่ในส่วนที่ต้องมี

การปรับปรุงคือ จำนวนปีที่ใช้ในการศึกษาของนักศึกษาและผลงานทางวิชาการของนักศึกษามหาบัณฑิตซึ่ง ทางภาควิชาอาจต้องมีการจัดสัมมนากำหนดทิศทางในเรื่อง การสร้างเสริมศักยภาพทางการวิจัยและผลิตผลงานของนักศึกษาและมหาบัณฑิตเพื่อให้การดำเนินการของหลักสูตรตอบสนองวัตถุประสงค์และปรัชญาของหลักสูตรได้อย่างแท้จริง

ผลข้างเคียง

ผลข้างเคียงที่เกิดขึ้นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตร ทั้งทางตรงและผลที่เกิดขึ้นทางอ้อม ส่วนใหญ่จะเป็นไปในทางที่ดีมากกว่าไม่ดี โดยมหาบัณฑิตที่เป็นผลผลิตสำคัญของสาขาวิชา พบว่า เมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นทั้งกับตนเองและหน่วยงาน โดยมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น มีความใฝ่รู้เรียนมากขึ้น โดยมหาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาออกไป ร้อยละ 65.96 เป็นสมาชิกวารสารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย และมหาบัณฑิตมีโอกาสเป็นวิทยากรและให้คำปรึกษาช่วยงานวิจัยของหน่วยงานต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง แต่ในการทำวิจัยของตนเองนั้น เป็นที่สังเกตว่า มีจำนวนน้อยมากที่มหาบัณฑิตจะทำการวิจัย จากการสอบถาม พบว่ามีภาระกิจที่ได้รับมอบหมายมาก จึงไม่ได้ทำการวิจัย ซึ่งในเรื่องดังกล่าว สาขาวิชาอาจพิจารณาให้ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยอย่างมีส่วนร่วม ในหน่วยงานให้แก่นักศึกษาปัจจุบัน เพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้

ส่วนอาจารย์ในภาควิชา ได้รับผลกระทบในทางที่ดีคือ มีความกระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ วิทยากรต่าง ๆ เพื่อนำมาสอนนักศึกษา และมีความภูมิใจในผลผลิตของสาขาวิชาคือ ความสำเร็จของนักศึกษาที่ได้นำความรู้ ประสบการณ์ในการเรียนไปใช้ในการทำงาน แต่ในด้านเวลานั้น อาจทำให้อาจารย์ไม่มีเวลาที่จะทำงานวิจัย เนื่องจากต้องให้คำปรึกษางานและเป็นพี่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในด้านเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่จะได้รับหน้าที่ที่ทำงานมากขึ้น แต่เป็นงานที่อยู่ในความสามารถที่จะปฏิบัติให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงไม่ก่อให้เกิดปัญหาใด ๆ

สำหรับหน่วยงานที่มหาบัณฑิตปฏิบัติงานอยู่นั้น จากการประเมิน พบว่าร้อยละ 91.49 ของหน่วยงาน เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นคือ เมื่อมหาบัณฑิตสำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่ทางหน่วยงานจะมอบหมายให้ช่วยเหลือหน่วยงาน ในด้านงานวิจัย การประเมินผล

ตลอดจนช่วยเหลืองานทางด้านวิชาการของหน่วยงาน และผู้บังคับบัญชา ร้อยละ 97.92 ยังให้การสนับสนุน หากบุคลากรในหน่วยงานมีความประสงค์จะศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ของสาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา

สรุปผลข้างเคียงที่เกิดขึ้นของหลักสูตร ส่วนใหญ่จะเป็นไปในทางที่ดี ดังนั้นทางสาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา รวมทั้งภาควิชา ควรมีการจัดสัมมนาหาบัณฑิตของหลักสูตร เพื่อติดตามการทำงานของมหาบัณฑิตเป็นระยะ ๆ และเพื่อที่จะได้ทราบปัญหา อุปสรรค ในการปฏิบัติงาน และหาแนวทางในการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในหน่วยงาน ตลอดจนเพื่อให้ทราบความต้องการของมหาบัณฑิต เกี่ยวกับการวิจัยและสถิติการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรของสาขาให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนสูงสุด

จากการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยการใช้รูปแบบซีป (CIPP Model) ในการประเมิน พบว่า ในด้านบริบทของหลักสูตรนั้น มีจุดแข็งคือ วัตถุประสงค์โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร มีความเหมาะสม ชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน ตลอดจนสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ แต่ภาควิชาควรมีการสัมมนาเกี่ยวกับแผนดำเนินการที่เกี่ยวกับหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และนำแผนที่กำหนดไปปฏิบัติ ให้ปรากฏผลเป็นรูปธรรมมากกว่าที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน

ในด้านปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตร มีจุดแข็งในด้านคณาจารย์ในภาควิชา มีคุณวุฒิ และตำแหน่งทางวิชาการที่สูง เมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินคุณภาพบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตลอดจนคุณสมบัติของนักศึกษาก่อนเข้าศึกษา มีความเหมาะสมตรงกับความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและมหาบัณฑิต แต่มีจุดที่ควรปรับปรุงและแก้ไขคือ คณาจารย์มีภาระงานสอน งานบริหาร งานบริการ ที่นอกเหนือจากงานวิชาการ ค่อนข้างมาก จึงทำให้คณาจารย์มี ผลผลิตทางวิชาการที่น้อย ดังนั้นทางภาควิชาควรให้มีการจัดประชุม สัมมนา ให้คณาจารย์ในภาควิชามีการพัฒนาและผลิตผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนทรัพยากรในการดำเนินการของหลักสูตร เช่น วารสาร เอกสาร ตำราทางวิชาการ และเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ยังมีไม่เพียงพอ และที่มีอยู่ไม่ทันสมัย จึงควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดซื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยในการเรียนการสอนและการวิจัยได้อย่างเพียงพอ

ส่วนในการกระบวนกาจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร มีจุดแข็งคือ คณาจารย์มีความรู้ ความเข้าใจ ในปรัชญาของหลักสูตรที่ทำการสอนเป็นอย่างดี มีการจัดแผนการศึกษาอย่างเป็นระบบ ตลอดจนอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีการปฏิบัติหน้าที่ได้สอดคล้องกับความคาดหวังของนักศึกษาและมหาบัณฑิต กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลของหลักสูตรมีความเหมาะสม ส่วนในเรื่องที่ควรปรับปรุงคือ แผนการศึกษาที่จัดไว้ ควรมีการปรับให้เหมาะสม ส่วนบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไปนั้น ไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของนักศึกษาและมหาบัณฑิต ดังนั้น ภาควิชาควรมีการจัดสัมมนาระหว่างอาจารย์ นักศึกษาและมหาบัณฑิต เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ในส่วนของกระบวนกาสอบวิทยานิพนธ์ ควรมีการสอบแบบเปิด และมีคณะกรรมการจากภายนอกมหาวิทยาลัยร่วมเป็นคณะกรรมการ เพื่อให้การดำเนินการสอบ มีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ด้านผลผลิตของหลักสูตรนั้น มีจุดแข็งคือ มหาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา มีความรู้ความสามารถ มีคุณภาพในการปฏิบัติงาน ในระดับที่น่าพอใจของผู้บังคับบัญชา แต่มีประเด็นที่ภาควิชาควรปรับปรุงแก้ไขคือ จำนวนปีที่นักศึกษาใช้ในการศึกษามากกว่าเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด ดังนั้นภาควิชาควรนำแผนการเร่งรัดนักศึกษา ที่ภาควิชาได้จัดสัมมนาไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุปแล้ว หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและสถิติการศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นหลักสูตรที่ควรมีการดำเนินการต่อไป เนื่องจากผลผลิตของหลักสูตร มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ แต่ควรมีการปรับปรุงและแก้ไขในบางประเด็นที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น และควรมีการประเมินหลักสูตรทุก ๆ 5 ปี อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการประเมินในครั้งนี้

1. ควรมีการประชุมเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยไม่ควรเน้นเฉพาะการวิจัยเชิงปริมาณ ควรมีทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ
2. ควรระบุในวัตถุประสงค์ของกระบวนวิชาทุกวิชา ในการปลูกจิตสำนึกที่ดี เจตคติที่ดี และจรรยาบรรณทางการวิจัย

3. ควรมีการพิจารณาการวางแผนการศึกษาใหม่ เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ตามลำดับ และตามความเหมาะสมของหลักสูตร
4. ควรมีการทบทวน สร้างความตระหนัก และเห็นความสำคัญของงานวิชาการของสาขาวิชาและภาควิชา โดยในเรื่องการวิจัย ควรกำหนดนโยบาย ทิศทางการทำวิจัยของภาควิชาให้ชัดเจน ให้อาจารย์ในภาควิชาทำงานในนามของภาควิชา และควรผลิตตำราทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ
5. อาจารย์ในภาควิชาทุกคน ควรมีการผลิตผลงานทางวิชาการทั้งในรูปแบบการวิจัย บทความตำราอย่างต่อเนื่อง
6. อาจารย์ในภาควิชาทุกคน ควรมีการบริการวิชาการแก่ชุมชนอย่างทั่วถึง ทั้งในด้านที่ปรึกษาวิชาการแก่หน่วยงานต่าง ๆ การให้ความรู้แก่ชุมชน เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในภาควิชาอย่างต่อเนื่อง
7. ควรมีการสร้างกระบวนวิชาเลือกขึ้นมาใหม่ เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสเลือกตามความต้องการ เช่น การวิจัยในชั้นเรียน เทคนิคและระเบียบวิธีวิจัยต่าง ๆ
8. ควรเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ทางวิชาการของคณาจารย์ในภาควิชา ทั้งการเข้าร่วมการประชุมวิชาการ สัมมนา การเสนอผลงานทางวิชาการ ตลอดจนการศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกของคณาจารย์
9. สาขาวิชาควรมีการจัดตารางการทำงานของอาจารย์ โดยกำหนดเวลาให้นักศึกษาเข้าปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้นักศึกษาจะสามารถเข้าปฏิบัติงานได้ตามตารางเวลาที่กำหนด และเพื่อให้อาจารย์ได้มีเวลาในการเตรียมการสอน และทำผลงานวิชาการของอาจารย์
10. สาขาวิชาและภาควิชาควรมีการสั่งซื้อตำรา หนังสือ วารสารที่เกี่ยวข้องกับวิชาการทางด้านวิจัย สถิติ วัสดุ ตลอดจนศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ไว้ในห้องสมุดของภาควิชาอย่างสม่ำเสมอ
11. หากสาขาวิชา มีงบประมาณ ควรจัดหาคอมพิวเตอร์ให้นักศึกษาได้ใช้ในการทำงาน และเพื่อใช้สำหรับการศึกษาค้นคว้าความรู้

12. ภาควิชาควรมีการปฏิบัติและกำหนดเกณฑ์ในการเร่งรัดนักศึกษาให้สำเร็จการศึกษาในระยะเวลา 2 ปี

13. ควรทำการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ภาควิชาประเมินผลและวิจัยการศึกษา ทั้ง 2 สาขา คือ สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา และสาขาวิชาวิจัยและสถิติ การศึกษา ว่าได้ตอบสนองปรัชญาของหลักสูตรที่กล่าวไว้ เพื่อพัฒนาการศึกษาและสังคมหรือไม่เพียงไร

14. ควรมีการทบทวนบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป โดยการประชุมสัมมนา ร่วมกันระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาและมหาบัณฑิต

15. ควรมีการสอบวิทยานิพนธ์แบบเปิด โดยประกาศทั่วไปหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง

16. คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ควรมีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ จากนอกมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา และสาขาวิชาต่อไป

17. สาขาวิชาควรติดตามผลการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิตอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารหลักสูตร และเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการประเมินผลหลักสูตรต่อไป

1. ควรมีการประเมินหลักสูตรระดับปริญญาโทในทุกสาขาวิชา อย่างสม่ำเสมอ

2. ควรมีการประเมินคุณลักษณะที่ต้องการของมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและสถิติ การศึกษา จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรและเป็นการพัฒนาคุณลักษณะของมหาบัณฑิตด้วย

3. ควรมีการประเมินการจัดการ การบริหาร ภายในสาขาวิชา และภาควิชา ควบคู่กันไปกับการประเมินผลในเรื่องอื่น ๆ รวมทั้งการประเมินผลหลักสูตรด้วย

4. หากมีการประเมินหลักสูตรนี้ใหม่ ควรที่จะให้คณาจารย์ในภาควิชา ร่วมกัน ดำเนินการทุกคน เพราะจะสามารถทราบถึงข้อดีและข้อจำกัดต่าง ๆ ในหลักสูตรของภาควิชา ได้ดี และในขณะเดียวกันก็อาจให้นักศึกษาเข้าร่วมด้วย เพื่อให้การประเมินหลักสูตรสมบูรณ์ยิ่งขึ้น